

Canvis socials i inclusió social: realitats i reptes

**Jornada del Pla Local d'Inclusió i
Cohesió social de Tarragona**

Jordi Collet i Sabé

Recercador de l'Àrea d'educació i territori (IGOP)
Professor de sociologia. Universitat de Vic

Tarragona, 11 de novembre 2010

Índex

1. Canvis socials: del singular al plural
2. La resposta habitual de les polítiques públiques davant dels canvis socials
3. Reptes transversals per a una nova política d'inclusió social
4. Conclusions

1. Canvis socials: del singular al plural

1. Del cicle de vida als cicles de vida

- Increment de l'esperança de vida
- Envelliment de la població
- Diversos “viatges” al llarg de la vida
- Vivències subjectives diverses de cada “etapa”

2. De la immigració a les immigracions

- En 10 anys del 1% al 15% de la població total
- Més de 150 nacionalitats a Barcelona
- Models d'emigració, familiars, d'ús de l'espai públic, religiosos, etc. creixentment diversos
- Persones sobretot en edat productiva i reproductiva

3. De la família a les famílies

- Llars cada vegada més petites
- Alhora noves xarxes familiars i d'amistat
(dispersió territorial) però més fràgils
- Diversitat creixent de models de convivència:
- Projecte “noves famílies, noves polítiques”

www.diba.cat/servsocials

4. Del gènere als gèneres

- Canvi: abans dones menys formació i menys activitat productiva que homes; ara, més formació i igualament de l'activitat productiva.
- Trajectòries vitals cada vegada menys determinades per una concepció "tradicional" de gènere
- Paradoxa: més formació per part de les dones, però menys estatus, condicions i salari en l'àmbit productiu
- Noves identitats sexuals amb reivindicacions i necessitats pròpies

5. Del temps als temps:

- Manteniment de les desigualtats en els usos dels temps entre homes i dones
- Canvis limitats, més importants en les llars amb més nivell d'estudis
- Dificultats en la cerca de la conciliació entre els temps: personal, familiar, laboral i social-participatiu-implicat.
- Desigualtats: poder comprar "temps" o no: cura, personal, familiar, neteja...

6. De la pobresa a les exclusions (i inclusions) socials

- Malgrat els elements comuns, diversitat de “motius” i trajectòries cap a l'exclusió social
- Alhora dimensions:
 - a) econòmiques – formatives,
 - b) emocionals – personals
 - c) polítiques – ciutadania
 - c) relacionals – xarxa
- Repte: com acompanyar alhora elements generals i itineraris “personalitzats” d'inclusió tenint en compte les quatre dimensions?

7. Elements transversals: modernitat líquida (I)

- *Alhora, major llibertat-responsabilitat personal i major fragilitat de les estructures col.lectives que ens “sostenen”*
- *Velles desigualtats es mantenen però es “naturalitzen” i és “personalitzen”*
- Noves desigualtats vinculades a l’economia del coneixement

7. Elements transversals: modernitat líquida (II)

- Dificultats per part de les administracions públiques d'afrontar l'actual context:
 - a) Dimensió quantitativa: més demandes - més recursos
 - b) Dimensió qualitativa: estructures homogènies (singular) vs realitats cada vegada més diverses i canviants (plurals)

2. La resposta habitual de les polítiques públiques davant dels canvis socials

Fins al moment, la major part de les polítiques públiques davant dels canvis socials s'estan desenvolupant des dels següents paràmetres:

- **Homogènies**
- **Descontextualitzades**
- **Segmentades**
- **Acumulatives**
- **Especialitzades**

3. Reptes transversals per a una nova política d'inclusió social

Davant d'aquest xoc entre la realitat canviant i plural i els paràmetres de les polítiques públiques, sorgeixen nous interrogants i respostes que busquen millorar el com ens plantequem i com planifiquem el treball per un objectiu tant complex i global com la **INCLUSIÓ SOCIAL**

a) Per a què? De les polítiques eficaces i eficients a les polítiques intel.ligents.

- Molts dels problemes actuals en la implementació de les polítiques públiques són fruit NO del fracàs sinó de l'èxit de les mateixes
- Els criteris de eficàcia i eficiència poden ser molt poc intel.ligents
- Cal avançar cap a criteris intel.ligents en el plantejament i la organització de les polítiques públiques

b) Des de quins valors?

Com fer possible l'equilibri en la promoció dels tres valors clau en les intervencions i actuacions públiques:

Diversitat (vs homogeneïtat)

Igualtat (vs desigualtat)

Autonomia (vs dependència)

c) Amb qui?

- **De l'usuari a l'acompanyat.**
- **De la intervenció a la transformació.**
- **Rol clau del treball amb les xarxes familiars i la comunitat.**

d) Quan?

- Com des de tots els serveis de la ciutat es pensa en donar una resposta per a cada situació que es pugui donar **al llarg i a l'ample de la vida**
- No hi poden haver “trams del passadís” sense portes obertes en formació, acompanyament, etc.

e) Com ?

- Cal avançar cap al **treball en xarxa** (TX)
- Criteri clau per saber si ens coordinem o fem TX:
 - Projecte compartit?
 - Cadascú treballa des del seu lloc per un objectiu compartit, des de criteris consensuats, des de la confiança, la cooperació, ...?
 - Hi ha espais i temps de “treball substantiu” (soft) o tot s’arregla amb una nova comissió (hard)?

4. Conclusions

Conclusions:

- Estem vivint un canvi d'època que ens fa passar del singular al plural
- Les polítiques públiques segueixen estructurades des del singular, perquè això les va fer positives durant molts anys
- Avui cal repensar el com s'articulen les polítiques que cerquen objectius complexos i globals com la inclusió social. Sinó, sovint el com acaba impossibilitant treballar el què – l'objectiu.

<http://igop.uab.cat>

Moltes gràcies !

jordi.collet@uab.cat
